

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer

1993-94

nr 13

RP nr 6

SAMMANFATTNING

Republikens presidents förslag

Republikens president inbegär lagtingets samtycke till lagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen mellan de nordiska länderna om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer. Överenskommelsen garanterar rätten för dem som i hemlandet erhållit godkännande för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet att utan villkor i övrigt erhålla motsvarande godkännande i ett annat nordiskt land. I presidentens framställning konstateras att fördraget innehåller bestämmelser som står i strid med självstyrelselagens 30 § 9 punkt, varför kvalificerad majoritet krävs för beslutsfattandet såväl i riksdagen som i lagtinget.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker att lagtinget ger det begärda samtycket. Utskottet framhåller i betänkandet att lagtingets samtycke innebär att landskapsstyrelsens principiella rätt att förklara finska, danska, isländska, norska och svenska medborgare behöriga för verksamhet inom hälso- och sjukvården eller veterinärväsendet i landskapet kvarstår men att i 30 § 9 punkten självstyrelselagen avsedda prov angående den lagstiftning på området som gäller i landskapet inte längre kan krävas om överenskommelsen blir gällande också på Åland.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Den samnordiska överenskommelsen bygger på EES-avtalets grunder om fri rörlighet för arbetstagare. I de nordiska länderna finns också sådana yrkesgrupper eller specialiteter som inte omfattas av EES-avtalet, varför ett särskilt nordiskt avtal bedömts vara nödvändigt.

Överenskommelsen innehåller samnordiska regler

1. för sådana grupper yrkesutövare som inte berörs av EES-avtalet,
2. beträffande personer med utbildning från ett tredje land,
3. beträffande nordiska medborgare som annars skulle få sämre möjligheter till yrkesutövning i annat nordiskt land.

Överenskommelsen innebär i princip att det inte för personer från ett annat nordiskt

land på nationell nivå får uppställas särskilda krav för godkännande av yrkesutövning i landet i fråga. För yrkesutövning i ett annat nordiskt land krävs endast ett godkännande av den centrala myndigheten i landet, vilket skall utfärdas om utbildningen är den som överenskommelsen anger. Krav på språkkunskaper, kännedom om nationell lagstiftning o.dyl. får således inte ställas för sådant godkännande.

Vid riksdagsbehandlingen av överenskommelsen har konstaterats att bestämmelserna om godkännande av yrkesutövare i artiklarna 2, 3 och 17 i överenskommelsen strider mot bestämmelserna i 30 § 9 punkten självstyrelselagen för Åland. Sistnämnda punkt anger att

"landskapsstyrelsen avgör huruvida finska, danska, isländska, norska och svenska medborgare som är behöriga att vara verksamma inom hälso- och sjukvården eller veterinärväsendet i ett annat nordiskt land än Finland, efter att ha godkänts i prov som anordnats av landskapsstyrelsen om den lagstiftning på området som gäller i landskapet, kan förklaras behöriga för sådan verksamhet i landskapet".

Av denna orsak har riksdagen behandlat ärendet i den ordning 69 § 1 mom. riksdagsordningen föreskriver, alltså i s.k. inskränkt grundlagsordning och samtidigt konstaterat att lagtinget skall fatta sitt beslut i den ordning 69 § 1 mom. självstyrelselagen föreskriver, d.v.s. med 2/3 majoritet.

Också enligt utskottets uppfattning står överenskommelsens innehåll i strid med självstyrelselagen, närmare bestämt med landskapsstyrelsens i nämnda 30 § 9 punkten givna rätt att kräva prov angående den lagstiftning på området som gäller i landskapet. Däremot anser utskottet inte att överenskommelsen syftar till att avskaffa eller förhindra landskapsstyrelsens rätt enligt samma stadgande att bevilja en behörighet begränsad till Åland. Rätten att förklara finska, danska, isländska, norska och svenska medborgare som har behörighet inom hälso- och sjukvården eller veterinärväsendet i andra nordiska länder än Finland behöriga på Åland kvarstår sålunda hos landskapsstyrelsen.

Utskottet konstaterar i sammanhanget att rätten att ställa specialkrav på vissa kategorier yrkesutövare inom hälso- och sjukvården torde ha upphört redan i.o.m. att riksdagen och lagtinget biträtt EES-avtalet.

Utskottet finner med hänvisning till det anförda att lagtinget kan lämna sitt bifall till den i framställningen avsedda lagen. Rätten att verkställa prov angående lagstiftningen har till stor del redan upphört genom att EES-avtalet trätt i kraft. Förlusten av denna rätt motverkas av att den nordiska överenskommelsen syftar till en förenhetligad utbildning i de olika länderna. Ett samtycke innebär inte heller någon förlust i övrigt av lagstiftnings- eller förvaltningsbehörighet eftersom rätten för landskapsstyrelsen att bevilja en till landskapet begränsad behörighet åt nordiska medborgare enligt utskottets

åsikt måste anses kvarstå.

Eftersom vissa av bestämmelserna i överenskommelsen står i strid med bestämmelser i självstyrelselagen skall lagtingets beslut om bifall till den i presidentens framställning åberopade lagen därför fattas med minst två tredjedels majoritet så som 69 § 1 mom. självstyrelselagen anger.

I och med att krav på särskilda kunskaper i fråga om lagstiftning, språk etc. inte kan ställas i samband med beviljande av behörighet konstaterar utskottet att de offentliga arbetsgivarna vid anställningen av personal inom hälso- och sjukvården har att fästa särskilt avseende vid personernas förmåga att kommunicera med patienterna och att i övrigt på ett ändamålsenligt sätt utföra sina uppgifter.

Enligt vad utskottet erfarit har landskapsstyrelsen inte givits möjlighet att delta i beredningen av överenskommelsen fastän den berör ett område där landskapet i visst avseende har behörighet och landskapsstyrelsen deltar i Nordiska ministerrådet, på vars initiativ ärendet beretts och på vars möte överenskommelsen undertecknats. Inte heller har landskapsstyrelsen så som självstyrelselagens 58 § 2 mom. föreskriver underrättats om de förhandlingar som föregått överenskommelsens tillkomst. Utskottet finner detta beklagligt och konstaterar att de komplikationer överenskommelsens ikraftträdande för Ålands del nu medfört kunnat undvikas om landskapsstyrelsen skulle ha hörts eller på annat sätt fått medverka i beredningen.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 14 mars 1994 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört vicelantrådet Harriet Lindeman och landskapsläkaren Birger Ch. Sandell.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Sune Eriksson, vice ordföranden Sundback, ledamöterna Christer Jansson och Sirén samt ersättaren Sjöstrand.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet, som framhåller att lagtingets beslut skall fattas i den ordning 59 § 1 mom. och 69 § självstyrelselagen stadgar,

att Lagtinget ger sitt bifall till att lagen träder i kraft i landskapet Åland till den del överenskommelsen står i strid med den i 30 § 9 punkten självstyrelselagen ingåen-

de bestämmelsen om anordnande
av prov rörande i landskapet
gällande lagstiftning.

Mariehamn den 5 april 1994

Ordförande

Sune Eriksson

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson